

אוניברסיטת בר-אילן

השפעת שיטת הלימוד (תרגול שליפה לעומת שינון)
ומדיום הלימוד (נייר או מסך) על למידת אוצר מילים
בשפה זרה

דורית אליאס

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לקבלת תואר מוסמך
בבית-הספר לחינוך של אוניברסיטת בר-אילן

מחקרים רבים שנעשו לאורך השנים הוכיחו כי השימוש באסטרטגיית הלמידה שליפה- בחינה עצמית על אוצר מילים חדש באמצעות כרטיסיות יעילה יותר מאשר שינון. ואכן, לעתים קרובות נעשה שימוש בכרטיסיות אוצר מילים על נייר ועל מסך. אולם, עד כה, לא הייתה התייחסות להשפעה האפשרית של מדיום הלימוד (מסך מול נייר) על יתרונות תרגול שליפה. יתר על כן, מחקרים קודמים הראו כי לעתים קרובות ביצועי הזיכרון טובים יותר כאשר ההקשר בלימוד תואם להקשר בבחינה. עם זאת, לא ברור אם אפקט התאמה זה כולל גם את מדיום הלימוד. כדי לבחון את ההשפעה של שיטת הלימוד, מדיום הלימוד, מבחן והתאמה בין מדיום הלימוד לבין מדיום המבחן על למידת אוצר מילים, צעירים בני 18-30 תרגלו אוצר מילים חדש באמצעות כרטיסיות וירטואליות (על המסך) או כרטיסיות מנייר על ידי שינון ותרגול שליפה ומאוחר יותר נבחנו על מחצית מהמילים על מסך ומחציתם על נייר.

תוצאות המבחן העלו כי לתרגול השליפה היה יתרון משמעותי בלמידת אוצר מילים (בהשוואה לתרגול באמצעות שינון) ללא קשר למדיום הלימוד, מדיום המבחן או ההתאמה ביניהם. ניתן לייחס אפקט זה ליתרונות שיש לאסטרטגיית השליפה, אך גם לעובדה שהנבדקים הקצו באופן ספונטני יותר זמן לתרגול שליפה מאשר לתרגול שינון. אולם, תוצאות השיפוטיות המטא-קוגניטיביים של הלומדים באשר לשיטת הלימוד, העלו כי הם אינם מעריכים את יתרונות תרגול השליפה, ללא קשר למדיום הלימוד.

חשוב לציין כי התוצאות אוששו גם את אפקט ההתאמה בין מדיום הלימוד למדיום המבחן. התוצאות העלו ביצועים טובים יותר במבחן הקריטריון כאשר מדיום המבחן תאם למדיום הלימוד (מאשר כאשר לא הייתה התאמה ביניהם). לממצאים אלה יש השלכות יישומיות חשובות על הלמידה מכיוון שהם מעמידים לבחינה מחדש פרקטיקות נפוצות של אי הלימה בין מדיום הלימוד לבין מדיום המבחן. כפועל יוצא, יתכן שהן מורים והן תלמידים יוכלו ליעל את הלמידה על ידי התאמת מדיום הלימוד למדיום המבחן ויישום תרגול שליפה כאסטרטגיית למידה.